

Trestněprávní odpovědnost ve sportu. I. Odpovědnost za úrazy. Hospodářská trestná činnost ve sportu

JUDr. Petr Skryja, Ph.D., LL.M.

Vztah trestněprávní a disciplinární odpovědnosti sportovců

- Existují různé názory na jejich vztah. Kloním se k názoru, že samotné porušení sportovních pravidel nemůže založit trestněprávní odpovědnost.
- V praxi funguje tzv. „dvojkolejnost“ trestání. Sportovce potrestá jeho klub či jiná sportovní organizace a pak ještě soud v civilním/trestním řízení.
- Jelikož disciplinární pravidla pro sportovce nejsou obecně závazným pravidlem chování, ale postihují toliko sportovce, nelze na jejich základě postihnout například neadekvátní chování diváka. Pouze chování sportovce vůči ostatním. Pouze zákon stanoví, které jednání je trestným činem a soud rozhoduje o výši trestu (vyplývá z obecných zásad).

Trestný čin

Trestným činem je jen takové jednání, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně. Trestní zákoník tedy říká, že jen takové jednání, které je zákonem označeno za trestný čin, může být trestným činem. Jestliže tedy nějaké jednání není v trestním zákoně popsáno, nemůže být trestným činem, byť by bylo jakkoliv nebezpečné a nemorální. Jedná se o jeden ze základních principů právního státu, že není trestného činu bez zákona.

- Méně závažný delikt se nazývá přešupek.

- Skutková podstata trestného činu = formální znak T.Č., jedná se o souhrn objektivních a subjektivních znaků, které určují jednotlivé druhy T.Č.
- Subjekt = pachatel
- Subjektivní stránka = zavinění (nedbalostní nebo úmyslné)
- Objekt = zájem společnosti, který je chráněn zákonem
- Objektivní stránka = jednání, následek a příčinný vztah mezi nimi

Lyžování a zimní sporty obecně

- Podle judikatury NS sp. zn. 8 Tdo 68/2010 je lyžař mj. povinen přizpůsobit rychlost a způsob jízdy svým schopnostem, zkušenostem a celkové situaci v místě kde jezdí. (Nepřekážet ostatním lyžařům, včas uhnout atd).
- Dále jsou pro lyžaře dle stávající judikatury závazná pravidla Mezinárodní lyžařské federace a jsou povinni se jimi řídit (25 Cdo 1506/2004).
- Trestněprávně přichází v úvahu TČ ublížení na zdraví (§ 122 a souv. - viz příští prezentace).

Soukromoprávní rozměr - obecná prevenční povinnost platí i na svahu!

§ 2900

Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újme na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.

§ 2901

Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, má povinnost zakročit na ochranu jiného každý, kdo vytvořil nebezpečnou situaci nebo kdo nad ni má kontrolu, anebo odůvodňuje-li to povaha poměru mezi osobami. Stejnou povinnost má ten, kdo může podle svých možností a schopností snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažnosti zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit.

§ 2902

Kdo porušil právní povinnost, nebo kdo může a má vědět, že ji poruší, oznámí to bez zbytečného odkladu osobě, které z toho může újma vzniknout, a upozorní ji na možné následky. Splní-li oznamovací povinnost, nemá poškozeny právo na náhradu té újmy, které mohl po oznámení zabránit.

§ 2903

(1) Nezakročí-li ten, komu újma hrozí, k jejímu odvrácení způsobem přiměřeným okolnostem, nese ze svého, čemu mohl zabránit.

(2) Při vážném ohrožení může ohrožený požadovat, aby soud uložil vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící újmy.

Fotbal

- Zde jsou důležité tzv. skluzy. Shrnutí zásadních poznatků z judikatury: i neúmyslný skluz může mít charakter ublížení na zdraví, může vést k civilní i trestní odpovědnosti. Nezáleží na tom, jestli hrajeme amatérskou nebo profesionální hru.
- U skluzu je určitá možnost rozmyslet se a poznat podmínky na hřišti, naproti tomu u hlaviček jsou si spíše oba hráči rovni a málokdy může dojít k situaci, která by mohla být vyhodnocena jako úmysl. Vše je ale potřeba posuzovat individuálně.

Hokej

- Velmi kontaktní hra. Běžná zranění není na místě trestat (hráči dobrovolně přistoupili na pravidla hry, jsou vybaveni pomůckami atd.) ovšem nelze porušovat pravidla a napadat hráče.
- Příklad z judikatury k případnému nastudování: 5 Tdo 997/2002.

Okolnosti vylučující protiprávnost v trestním zákoníku

- Nutná obrana a krajní nouze
- § 28
- Krajní nouze

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

- § 29

- Nutná obrana

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Svolení poškozeného a přípustné riziko

- § 30 Svolení poškozeného (Box, hokej, automobilové závody.)
- (1) Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.
- § 31 Přípustné riziko
- (1) Trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

Svolení poškozeného se vztahuje především na sportovní pravidla a účast na sportovních aktivitách. Hráč musí počítat s tím, že s sebou kontaktní sport nese vyšší rizika než běžný život.

Přípustné riziko míří především na vědecký výzkum ve sportu, zejména pokrok ve vědě a lékařství. Vývoj a zavádění nových postupů, technologií, léčebných metod.

Hospodářská trestná činnost ve sportu

- Zde je možné se setkat především s korupčním jednáním, se kterým souvisí řada trestných činů. Je nutné si připomenout i nelegální sázky. V praxi je efektivní, v kontextu odhalení korupce, spolupráce disciplinárních orgánů s orgány činnými v trestním řízení !!!
- Co se týká úplatkářství:
 - § 331 trestný čin přijetí úplatku
 - § 332 trestný čin podplácení
 - § 333 trestný čin nepřímého úplatkářství
- Definice úplatku:
- § 334

„Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohaceni nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok“.

Oblasti korupčního jednání podle teorie

- Obstarání věci obecného zájmu (§ 334 odst. 3 TZ):
 - Příklad: nabídku rozhodčímu hokejové první ligy 500.000,- Kč, pokud rozhodne zápas v můj prospěch. Věc obecného zájmu je neurčitý pojem, ovšem v tomto konkrétním případě předpokládáme, že existuje obecný zájem na tom, aby v první lize uspěl nejlepší tým (kromě obecného sportovního fair play jdou do první ligy ve zvýšené míře peníze ze státního rozpočtu a výhra špatného týmu poškozují všechny daňové poplatníky. I ty které přímo první liga nezajímá. „Platí“ za to, aby vyhráli ti nejlepší hráči.
- Oblast podnikání
- Zde je znatelný soukromoprávní přesah a možné civilní žaloby.
- Pozor! I pouhé neoznámení těchto TČ je trestné.